

JOSEP M.ª VILLARRUBIA I VERNEDA

20 MARÇ 1897 - 14 DESEMBRE 1967

Per damunt de totes les seves aptituds al servei de la ciència agrícola dutes a bon termini en l'exercici dels diferents càrrecs que ocupà, amb compliment desinteressat, auster, incansable, predomina la seva actitud espiritual enfront de totes les conseqüències de la vida. Les obligacions morals que la pròpia vida li encomanava eren servides amb la més ponderada escrupulositat. Model i exemple del típic cap de casa, sabia mantenir en la pròpia llar el respecte a les tradicions heroiques dels grans hereus de la terra. Amant generós de tot el que rodeja la família es complaïa a estimar tot allò que la família li proporcionava: Amor, respecte, veneració, tradicions, ciència, poesia, mecenes, sense sospitar-ho, de tota l'aportació familiar, i de totes les aficions científiques i literàries que els germans, els parents i els amics tenien il·lusió de conrear, no es trobava mai al seu entorn la negativa, ni el refús, ni l'amarga crítica. Tot era en ell gràcia, amabilitat, admiració, acolliment. Hom es sentia atret per aquestes qualitats, tan poc corrents i agermanades, i hom es trobava feliç al seu costat en un ràpid acord melodiós de gentileses. Per això la seva presència era sempre alegrement advertida i la seva companyia àvidament desitjada. En la serenor picardiosa del seu mirar un es sentia feliçment comprès. En la humilitat elogiosa de la seva parla hom es trobava dolçament estimat. El seu gest humil i amagadís encomanava un aire de placidesa que feia que, al seu entorn, tot esdevingués benigne. Era un símbol de pau, de benestar, de tranquil·la permanència en la plàcida naturalesa del seu viure.

No era, però, —cal constatar-ho— de temperament passiu. Era la seva modestia la que no feia soroll en l'agombolament de les activitats alienes. Sabia mantenir-se amatent, sense ésser destorb. La fe que li traspuava a la cara, i l'entusiasme que li aclaria el mirar eren la confiança de la seva adhesió i de la seva col·laboració a la tasca comú. Gaudia després, amb la satisfacció de la feina assolida; però es mantenia apartat per no rebre'n directament les al·lusions fervoroses. Llavors semblava que ell no tenia art ni part en la labor realitzada, la qual, segur que no hauria arribat a bon terme sense —m'atreviria a dir— la seva presidència. De la mateixa manera que duïa amb la més alta dignitat —gresol de comprensió i d'afecte— l'herència que les circumstàncies familiars li exigien, sabia i es plavia d'emparar les tendències i les aficions particulars de tots els que constituïen la seva

llar, ratificant-les amb la seva més absoluta complaença. D'aquí ve que si el seu casal de Torrellebreta, ha estat per obra de tots, convertit en un santuari de les arts, de les ciències i de les tradicions de la comarca, cada especialitat de la qual ha estat obra d'algun dels components de la colla, per la seva condició de cap familiar, avingut i subjecte a les apetències dels especialistes, ell hi va posar la més transcendent de les col·laboracions, amb el seu consentiment, la seva afició i la seva tutela. Si Torrellebreta ha arribat a ésser un lloc de peregrinació pels estudiosos de la comarca i de fora on venerar les relíquies més importants de la ciència entomològica i altres branques de la Història Natural, en aquest recinte de recolliment i estudi ell constituïa —amb l'aspecte que hem comentat abans— la figura emergent de la família posseïdora del tresor. Josep M.ª Vilarrubia sabia, doncs, —amb multiforme do— saber capturar les essències d'un domini que ell no cercava i rellevar als altres tot l'èxit que moltes vegades, amb tota seguretat, depenia d'ell.

En les tasques de la Junta del Patronat d'Estudis Ausonencs, en la qual des de la fundació havia estat vocal persistent —en el recés de la qual és on havíem tractat més assiduament a Josep M.ª Vilarrubia— podríem dir que la seva sola presència inspirava un respecte i una obligació envers una sòlida conducta. El seu comportament entusiasta obligava a una generosa col·laboració. La seva constància requeria una recíproca dedicació persistent i absoluta. En els nostres acostumats espais literaris, és on la personalitat de Josep M.ª Vilarrubia es mostrava totalment oberta. La seva aparent passivitat agafava aires d'activa participació. Seria interessant recollir tota la sèrie de les seves intervencions. En ella podria veure's com era de cordial i romàntica la manera d'assaborir la percepció personal de totes les coses. Les seves descripcions eren sempre ornades d'un substracte d'emoció i candor. Les facècies dels seus contes anaven sempre embolcallades del sabor de la terra, de l'aire dels camins rals, dels cants dels ocells del bosc, del crit dels animalons casolans i domèstics. Les seves impressions s'anaven agombolant, a mesura d'ésser exposades, d'un ambient tradicional, camperol i vuitcentista que les convertia en veritables escenes de ressonàncies idíl·liques. Li acompanyava, en aquesta transformació, la seva veu, la seva entonació, el seu gest, la seva figura. Tothom l'escoltava amb veneració i respecte. En acabar, en apagar-se la seva veu semblava que també tot ell desaparegués. Però encara que hagués desaparegut, quedava surant en l'ambient el ressò de la seva paraula i el bàlsam del seu sentiment.

Avui, en desaparèixer del món dels vivents, resta i restarà sempre entre nosaltres el record de les seves evocacions plàstiques; la gentilesa de la seva personalitat, la dolcesa del seu tracte, el candor de la seva amistat —cordial i entranyable— que ens serà exemple i guiat-

ge, en acte de franca correspondència, en testimoni d'eterna veneració, en homenatge de recíproc lliurament envers les qualitats extraordinàries amb les quals la providència l'havia investit per tal d'assolir el lloc i la glòria del predestinat.

MIQUEL S. SALARICH I TORRENTS